

Pol yá Taitus yan papia uying muk

¹ Nák ku Pol, Ánutu yan yáup nangge, Jesu Son Iháháyan aposel. Ánutu yá ámna náráwa málámbán pingnga ya iháng tunggap táuk watán naráng hákhátik wa táng káto tátáya yáup namuk. Wáina háláng yáme watá me páliná wa narát me watá yángorán Ánutu yan kálu kándáng wa isutang átkuineráng.

² Yáni wu me páliná wa narángga Ánutu ya naráng háting mángga ku átkuku sásáliná muná wawu pálipuk há hánám táinemán ingga narángga hálengga átneráng. Ánutu ma kusák pilengngatak watá uláp pon hánám kutná kutná ma iháng tunggap táená átang gon málámbán átkuku wa há námámáya miuk.

³ Wáina mengga ku rám há tiuk wa isutang gu málámbán me wa meng tunggap tátáya nák yáup namuk hálendu wahára kungga ku Ánutu yan me watá ámna náráwa yan káin hiták háliuk. Ánutu ámna náráwa nán son náhuk watá men du no yáup wa táut.

⁴ Taitus, papia náwu no kákkán da uyingga se kung kamek. Kákkán naráng hákhátik Jesu hára átak wawu nákkán inanyon, wata ku kák ku nák nanggena ina. Nan náni Ánutu yot Jesu Son Iháhá ámna niyá son náhuk watá pahán kamán watán pahán láláp pá kákkot átnek.

Ámna yáilá iháng tunggap tátáya Pol yá Taitus inuk

⁵ Rám no Krit sáut wahára, ko wakáin há átang gu yáup kátu ma táng háliumát wa táng hálinelák ingga kanánnga ku kepmangga kut. Wáina wata ku ko it káman káman háranan miti yan ámna yáilá kámá iháng tunggap táinelák, uláp kanut wáina.

⁶ Ámna yáilá ku ing árená kápánnga iháng tunggap táinelák, ámna náráwa rahán yáni hára kandák kámá ma árená, áwáná káman yot re kándáng árená, ámna wáina wata nángánangge yáni wu Jesu re naráng háting mángga átang yáni tángga hangga hohoná yá ina tirik tárák kandák ma táená.

⁷ Miti yan ámna yáilá ingga átaráng wawu Ánutu yan yáup wa pinná tángga átnándaráng. Wáina wata ku ámna náráwa rahán yáni hára kandák kámá ma árená. Niyá ámna yáilá átnek watá ku nák ku kutna táwi ingga naránnga ámna náráwa raták ma pin yáni táindak, pahán káráp sokmuná ma táindak, umi káto yá táng hoho ma táindak, kun erawák ma táindak, hang sup iháháyan kálu, kálu kandák ma táindak.

⁸ Ináku ing átnek, kámá yá itná hára áwineráng wawu kándáng hánám pin yáni táinek, ket tárák álosim wata kikiná naránnga átkukuná wa kándáng pinná táinek, hang kálu kándáng wa rewe isutang rongrongngá átang málámbán pahán dán kikiná kálu wa kándáng hánám pinná táinek.

⁹ Táwi yan me páliná ináng toliumán wa káto tángga átang kándáng isutang átnek. Wáina tángga átnek watá ku málám háláng imán ámna náráwa me páliná wa kándáng yánáng tolingga pahán yáni

iháng káto tán wa isutang átneráng, hang watá ku málám hányon háláng imán ámna yá me páliná wa táng hang tineráng wawu wáina meráng ingga há narángga me wa kandák meráng ingga yánángga iháng tolingguinek.

Ailan Krit káin ámna máro yá yon kámá yan naráng hákhátik wa iháng yakyawák tánggiuráng

¹⁰ Ko ámna kanet wáinaná wa iháng tunggap táinelák wawu náuta ámna táup hánám watá milun yayali tángga me hánámá hánámá wa mengga ámna náráwa yángyárunginggoeráng wata. Ámna wáinaná wawu táwi hánám bu Juda ámna.

¹¹ Ámna wáinaná watá ket tárák ma tátáyan wa yánáng tolingga ku ámna náráwa táuppon naráng hákhátik yáni iháng yakyawák tángngátaráng. Wáina tángngátaráng wawu sup ihánin ingga wata. Wáina wata ku milun yáni pop tátá me ma metángguindaráng.

¹² Uláp Krit káinnan nanará ámna káman dá ing miuk, “Krit wawu ámna kusákngá rewe, ámna wáik hánám ang páyom ina. Sungi táwi hánám nanaya narángga táng taktak tángga átningngátaráng,” ingga miuk.

¹³ Me wawu pálipuk hánám, wata ku me hátup kálu yánátá ku Jesu yan me páliná wa kándáng naráng hátineráng.

¹⁴ Juda yan pingnga hánámá wata ma kárámating yámindaráng, hang ámna niyá Táwi yan me páliná wa sárum imángngátaráng watá yánin nanará hára meng rákit me kámá met watán me ma narindaráng.

15 Ámna náráwa niyá Ánutu rahálá hára rongrongngá átneráng wawu ále umi sungi yáni watá wáinanyon árát álo ihineráng. Iná ámna náráwa niyá pahán yáni yá wáik hánám hálen átang Jesu ya ma naráng háting mindaráng wawu ále umi sungi yáni watá wáinanyon rongrongngá ma átnándaráng. Pahán nanará yáni yá wáik hánám hálangga árán wáina táemán me memán wawu kandák ingga ma naráng hátingngátaráng.

16 Milun yáni yá ku Ánutu há naráng memán ingga mengngátaráng, enendu ket tárak yáni yá ku Ánutu sárum há imená hálangngátak. Wawu milun yayali ámna, watá ket tárak álosim kámá tátáyan tárak ku muná. Tirik tárak yáni wawu Ánutu yá kápánnga takta narángngátak.

2

Táwi yan ámna náráwa yá ku ing átningguineráng

1 Iná ko ku Ánutu yan me páliná wa kándáng hánám isutneráng ingga ámna náráwa yánáng tol-ingguinelák.

2 Ko ku ámna tátáwi ing yáninelák, átkuku yáni wa kándáng hánám pinná tángguineráng, átnát yáni hára kándáng árát ámna náráwa yá kápát álosim hálen meng toling yámángguineráng, nanará álosim isutang átningguineráng, Ánutu yan me páliná hára naráng hákhátik kálu káto átkuineráng, kámá ya narát kikiná háhále wahára átkuineráng, hang káto átang márappmá susuwá wahára átkuineráng.

3 Wáinanyon du náráwa tátáwi ing yánáng tolinelák, Ánutu tárang káin árát tu tirik tárak yáni

watá ku wáina átamán ingga hiták meng tunggap tángguinek, nuknuk yáni ya ma meng yámáng kuindaráng, hang umi káto nanayan nanará watá átkuku yáni wa ma pinná táindak, ináku kálu rina ku álosim wa nuknuk yáni yánáng tolingga átkuineráng.

⁴Iná wáina há tángga átkuineráng watá ku náráwa máto álo yánáng totoliyan tárák. Kulá náráwa máto ing yánáng tolineráng, nánáun yáni me nángánangge yáni wa kápát kikiná háleinek,

⁵átkuku yáni wa kándáng pinná tángga Ánutu rahálá hára rongrongngá átkuineráng, it yáni káin yáup rina rina átak wa kándáng tángga átkuineráng, nuknuk yáni ket tárák álosim wa yálengguineráng, hang nánáun yáni ya tárang káin átkuineráng. Wáina tángga árát tu káman dá Ánutu yan me wata me wáik ma meindák.

⁶Wáinanyon du ámna máto wa ing yánángga iháng káto táinelák, átkuku yáni wa kándáng pinná tángga átkuineráng.

⁷Ket tárák kámuk hára táinán du ka álosim wa tátá kahángga ku watá wáinanyon táineráng. Ko rám Ánutu yan me wa ámna náráwa yáninelák wahára me kusák ma meindalák, hang me wa táng kakarék hára ma yánáng tolindalák.

⁸Ko me kándáng wa rewe minelák wawu niyá keháng káyam tánggoeráng watá me meinelák wa narát kándáng re hálen rina kámá káman náni ya me wáik memeya reprepmá narineráng.

⁹Yáup nangge hánámá tirik tárák kán wa ing yánáng tolinelák, ámna hulá yáni yá rina meineráng wa rewe isutang tirik tárák álosim tángga árát

tu heronge kápángguineráng. Ámna hulá yáni wa mátap yánin ma tángguindaráng.

¹⁰ Ámna hulá yáni yan hára kutná kutná manek ma ihángguindaráng, ináku kándáng re árátne álosim náhineráng ingga narángga ku wáina átkuineráng. Wáina tát tu rina rina táineráng watá ámna náráwa iháng tárut tán Ánutu Son Nánáhá wata me menggoemán wawu narát páliná háleinek.

¹¹ Ánutu yá ámna náráwa nán pahán námuk wawu hiták há háliuk, wata ku ámna náráwa kámuk son álo náhinek.

¹² Ánutu yá pahán námuk watá ku kandák wa sárum imámáya nánáng tolinggoek, wawu ná, Ánutu sárum imámá, hang káwak nátán kikiná hulá hulá watá nanará náni pinná tátá. Iná Ánutu yá pahán námuk watá ku ing hányon nánáng tolinggoek, rám ná átamán hápanyon nánin átkuku kándáng pinná tángga ket tárák náni yá kándáng arán Ánutu yan pahán káin átak wa isutnemán.

¹³ Wáina tángga álosim bá nándán káin tunggafeinek wata háleinemán wawu Jesu yá son áwinek. Jesu Son Iháhá wawu Ánutu náni káto, ámna náráwa son nánáhá. Máriya wu málámbá yamá hálángngá pálak watyot son áwángga hiták háleinek.

¹⁴ Jesu yá kandák kán kumbi kinan son náhángga mukmuro náni wa yanyawon da átkukuná wa sáuk, wata ku málámbán tombong hára rongrongngá hánám átang átkuinemán. Wáina átang gu ket tárák álosim wa heronge hára tángga átang átkuinemán.

¹⁵ Kulá ko ku no me wa kanet wawu Jesu ya naráng háting mená ámna náráwa wa yánáng tolingguinelák ka naret. Iháng káto tángga yánátá

me wa isutneráng, hang niyá wáina ma tát tu wa metáng yámánnga iháng tolinelák. Kák ku wáina memeyan kutya pálak, wata ku ko yápmatá káman dá kákkán me náwu ále hánám ingga ma káindak.

3

Ánutu yá nán náháng álolo táuk wata ku nándá tirik tárák álosim wa há tángga átkuinemán

¹ Jesu ya naráng háting mená wa ing yánánnga árátá ku kapman me it tán ámna yáilá yáni wata tárang káin átang milun susuwá hára re átkuineráng, ket tárák álosim wa tátáya rámá rámá tiyawingga átkuineráng,

² nangge nuknuk yáni ya ma meng yámindaráng, menmen ininán ma táindaráng, hang yáni tángga hangga ket tárák álosim wa rewe ámna náráwa kámuk yálengga átkuineráng ingga yánánnga átkuinelák.

³ Uláp nándu wáinanyon nanará álosim hára ma árená milun yayali hára re átkiumán. Ámna wáik watá nángnárungin watán milun wa isutkiumán. Mukmuro yan kumbi kinan árátne pahán tátárut tán ket tárák wáik kot tu sut tán kikiná hulá hulá watá átkuku náni wa pinná tángga átkiumálák. Káyam tátá yot kápáng naknarák wahára átkiumán. Kámá yá nán takta náhát nándá wáinanyon takta kápángga átkiumán.

⁴ Wáina tángga átkiumán, enendu Ánutu ámna náráwa son nánáhá watá nánda kikiná naránnga ku náháng álolo tángga

⁵ son náhuk. Wáina táuk wawu nándá ket tárák álosim tátne wata muná, ináku málámbáyon urák

náni naránga ku wáina táuk. Wawu ing wahára kungga ku Ánutu yá son náhuk, Iruk Káungá yá náháng yawolán nangge kongakngá yá ina átkuku mirak táumán wahára.

⁶ Jesu Son Iháhá, ámna ni nán son nánáhá, watán yáup hára kungga ku Ánutu yá Iruk Káungá watán háláng táwi wa kulin nándán káin háuk ngá nányot átkoek.

⁷ Ánutu yá pahán námán málámba rahálá hára ámna náráwa kándáng átkoemán. Kulá kálu wahára kungga ku Ánutu nángánangge háliumán hálendu átkuku sásáliná muná wa tátáya hálengga átkoemán wa táinemán.

⁸ No me wa uying kamet wawu pálipuk ingga naránga ku Jesu ya naráng háting mená wa me wawu táwi hánám ingga yánángguinelák. Yánátá ku niyá Ánutu pálipuk ingga nareráng watá ku káto hálenggang ket tárák kándáng wa tángga átkuineráng. Ket tárák wáina wawu álosim hánám, niyá wa isutnek wawu watá álo háláng iminek.

⁹ Iná ko ku me kandák ing wata ma kárámating yámindalák, hánámá hánámá menmen ininán tátá, táwi ilom yáni kut yáni wata ingga mengga kuku, me Moses yan meng rákit me wata menmenná. Me hánámá hánámá wáina watá manyon háláng námindák.

¹⁰ Iná ko katá káman dá ámna náráwa iháng hohoreya tán du ket tárák wáina ma táindalák ingga kándáng hánám ininelák. Iná kákkán me wa ma narán wawu son ininelák, hang kákkán me wa rám yará ma narán du ámna wáinaná wawu sárum iminelák.

¹¹ Ko ku ing narinelák, ámna wáinaná wawu

káráp henghentongngá ina mukmuroná táwi hánám bá átak. Málámbán átkuku kandák watá yon du táng me hára há ting san átak.

Pol yá me pukon miuk

¹² No Atemas káling Tikikus waháranan káman suring me kákkán káin kung hinek rám waháranyon du ko áwángga it táwi Nikopolis káin nák nanaháya kálu kámá há hánám kang tunggap tángga ku wakálu áwinelák. Iruk kot kotkotná rámá wawu nák ku wakáin kung átnát ta naret.

¹³ Apolos káling lo yan nanará ámna Senas watá kálu kukuya tán du kálu yan kutná kutná wa háláng yáminelák ka ku kálu káin kutná kutná ya kesák ma táindámálák.

¹⁴ Ko ku ámna náráwa náni ing yánáng tolinelák, káto hálengatang ket tárák kándáng wa tángga átkuineráng wahára ku nuknuk yáni niyá kutná kutná náut hánám ba kesák tát wa álo háláng yámát tu ket tárák yáni yá ku páliná álosim sánga átkuinek.

¹⁵ Ámna náráwa nákkot átaráng watá káe álo yáni sat kákkán da koek. Kulá ko ku nándán káe álo wa ni Jesu naráng háting mángga nánda kikiná naráng námánga átkoeráng wa yáminelák. Ánutu yá sán kámuk pahán sáminek.

Miti yan Papia
Portions of the Holy Bible in the Nukna Language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Nukna long Niugini

copyright © 2013, 2017, 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 13 Dec 2023

a89ec59a-f2e8-504d-b0fa-4fd1a6687573